

Läkemedelsbehandling vid palliativ vård och vård i livets slutskede på grundläggande nivå

Lääkehoito palliatiivisessa ja saattohoidossa perustasolla

Infotillfället för privata serviceproducenter
Yksityisten sote-palveluntuottajien infotilaisuus

Jenni Isotalo | koordinator för läkemedelssäkerhet | 8.10.2025
Jenni Isotalo | lääkitysturvallisuuskoordinaattori | 8.10.2025

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Innehåll

- Opioider som högriskläkemedel och riskhanteringsåtgärder
- Presentation av anvisningen och verksamhetsmodellen: Läkemedelsbehandling vid palliativ vård och vård i livets slutskede på grundläggande nivå

Sisältö

- Opioidit riskilääkkeinä ja riskienhallintakeinot
- Toimintaohjeen ja -mallin esittely: Lääkehoito palliatiivisessa ja saattohoidossa perustasolla

Palliativt smärtbehandling

- opioider basläkemedlet
- fortsätter peroralt så länge det är möjligt
 - Tabletter → orallösning
 - Orallösningar/-droppar absorberas från slemhinnorna
- Sc-dasering → sc-kanyl
- läkemedelsdoserare

Palliativinen kivunhoito

- Peruslääkkeenä opioidit
- jatketaan suun kautta niin kauan kuin mahdollista!
 - Tabletit → oraalliliuos
 - Oraalliliuokset/-tipat imeytyvät limakalvolta
- Sc-annostelu → ihonalaskanyyli
- Lääkeannostelija

Övergång till parenteral smärtbehandling

Indikationer

- Illamående / kräkningar
- Nedsatt medvetandegrad
- Tarmobstruktion
- Sväljsvårigheter, tuggning av tabletter
- Okontrollerbara biverkningar med orala opioider
- Ojämn effekt av ett peroralt läkemedel

Parenteraaliseen kivunhoitoon siirtyminen

Indikaatioita:

- Pahoinvointi / oksentelu
- Tajunnantason heikentyminen
- Suolitukos
- Nielemisvaikeus, tablettien pureskelu
- Hallitsemattomat sivuvaikutukset oraalisella opioidilla
- Suun kautta annetun lääkkeen epätasainen vaikutus

HÖGRISKLÄKEMEDEL

OPIOIDER

ANTIDOT: naloxon

CENTRALA RISKER: förstoppning (ileus), andningsdepression, sedering, hypotension, illamående, delirium

SÄRSKILT ATT BEAKTA:

- **dosbehovet är individuellt**, beakta i synnerhet äldre, njursvikt och behandlingsstart
- olika doser för olika administreringsvägar
- flera läkemedelsformer, styrkor och förpackningar som ser likadana ut
- **10-faldiga skillnader i styrkor för flera preparat:**
t.ex. Morphin 2 mg/ml vs. 20 mg/ml,
Oxynorm oral lösning 1 mg/ml vs. 10 mg/ml
- **depotpreparat får inte krossas eller halveras** → risk för överdosering (undantag: Tradolan Retard, kan halveras)
- **flera opioidplåster** oavsiktligt samtidigt eller en peroral opioid påbörjas innan plåstret tas bort
- man glömmer att byta plåster → smärtbehandlingen misslyckas
- långvarig opioidbehandling **får inte avslutas plötsligt** → abstinenssymtom
- svaga opioider (kodein, tramadol) och medelstarka opioider (buprenorfin) kan försvaga effekten av starka opioider → **ingen samtidig användning**
- **svaret på kodein är individuellt** och aktivering till morfin beror på genotyp
- samtidig användning av **tramadol** med försiktighet med andra serotonerga läkemedel → **risk för serotonergt syndrom**
- noggrann hantering och dokumentation på grund av **risk för missbruk**

SUUREN RISKIN LÄÄKKEET

OPIOIDIT

VASTA-AINE: naloksoni

KESKEINEN RISKI: ummetus (ileus), hengityslama,

sedaatio, hypotensio, pahoinvointi, delirium

ERITYISTÄ HUOMIOITAVAA:

- **annostarve yksilöllinen**, huomioi etenkin iäkkäät, munuaisten vajaatoiminta ja aloitus
- annos erilainen eri antoreiteillä
- useita lääkemuuotoja, vahvuuksia ja saman näköisiä pakkauksia
- **10-kertaisia vahvuuseroja useissa valmisteissa:**
esim. Morphin 2 mg/ml vs. 20 mg/ml,
Oxynorm oraalliluuos 1 mg/ml vs 10 mg/ml
- **depotvalmistetta ei saa murskata tai puolittaa** → yliannoksen riski (poikkeus: Tradolan Retard, saa puolittaa)
- **useita opioidilaastareita** vahingossa yhtä aikaa tai suun kautta annettava opioidi aloitetaan ennen laastarin poistoa
- Laastari altistuu ulkoiselle lämmölle (sauna, kylpy) → yliannostus riski
- laastarin vaihdon unohtaminen → kivunhoito epäonnistuu
- pitkäaikaista opioidia **ei saa lopettaa äkillisesti** → vieroitusoireet
- heikot (kodeiini, tramadoli) sekä keskivahvat opioidit (buprenorfiini) voivat heikentää vahvojen opioidien tehoa → **ei yhteiskäyttöä**
- **kodeiinin vaste yksilöllinen** ja aktivoituminen morfiiniksi riippuu perimästä
- **tramadolin yhteiskäyttö** varoen muiden serotonergisten lääkkeiden kanssa → **serotoniinisyndrooman riski**
- **Väärinkäyttöriskin** vuoksi huolellinen käsittely ja kirjaaminen

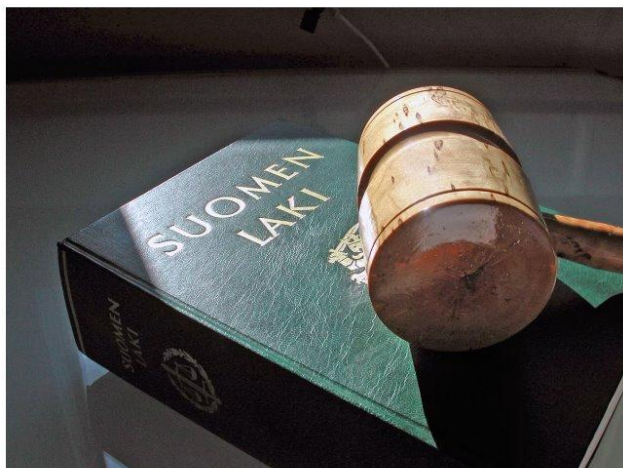
Vad betyder högriskläkemedel?

Mitä tarkoittaa korkean riskin lääke

Hoitajat antoivat vanhukselle kymmenkertaisen annoksen opioidikipulääkettä – saivat syytteen törkeästä kuolemantuottamuksesta

Hoitajat myöntävät antaneensa hoitokodissa olleelle vanhukselle yliannostuksen kipulääkettä.

Kuuntele juttu 2:56

Kuva: Yle

KEIJO SALOKANGAS

25.1.16:38 • Päivitetty 25.1.17:19

TERVEYSUUTiset

Duodecim-lehti: Nainen kuoli saunassa – Syynä yleisesti käytetty kipulääke

60-vuotias nainen kuoli myrkytykseen, johon vaikutti saunan lämpö, kertoo Duodecim-lehti.

Vanhus sai hoitokodissa kymmenkertaisen annoksen kipulääkettä ja kuoli – työntekijöille vaaditaan ehdollista vankeutta

Syytteitä käsiteltiin Pohjois-Savon käräjäoikeudessa. Syytetyt myönsivät liian suuren lääkemäärän antamisen, mutta puolustuksen mukaan vanhuksen kuolema ei välttämättä johtunut siitä. VESA MOILANEN / LEHTIKUVA

Jecaterina Mantsinen / STT
25.1.2024 16:13

VASABLADET

Lokalt ▼ Ekonomi Ledare & debatt Sport ▼ Blåljus Mer ▼ E-tidningen

LOKALT 9.1.2019

Patient fick överdos av morfin och dog – sjukskötare får böter

Österbottens tingsrätt i Vasa. Bild: Arkiv/Mikael Nybacka

Sofia Nygård »

En manlig patient dog på en bäddavdelning i Österbotten när en sjukskötare av misstag gav honom för mycket morfin. I december dömdes hon till böter av tingsrätten.

Riskhantering

- Utbildning, läkemedelslov
- oavbruten och tydlig informationsförmedling och dokumentation
- man utreder när kunden senast har fått läkemedlet
- läkaren dokumenterar själv ordinationen och ändringar i ordinationerna direkt i läkemedelsdelen i datasystemet
- administreringsväg och läkemedelsform bör anges i ordinationen
- handskrivna och muntliga ordinationer bör undvikas
- arbetsenheten ska dokumentera administreringen på ett enhetligt sätt, enligt vad som anges i planen för läkemedelsbehandling
- dosen kontrolleras från datorn före administrering

Riskien hallinta

- Kouluttaminen, lääkeluvat
- katkeamaton ja selkeä tiedonsiirto ja dokumentointi
- selvitetään, koska asiakas on saanut viimeksi lääkkeen
- lääkäri kirjaa itse määräyksen ja muutokset määräyksiin suoraan tietojärjestelmän lääkitysosioon
- antoreitti ja lääkemuoto mainittava määräyksessä
- käsin kirjoitettujen ja suullisten määräysten välttäminen
- antokirjattava työyksikössä yhtenevällä, lääkehoitosuunnitelmassa kuvatulla tavalla
- annos tarkistetaan ennen antoa koneelta

Riskhantering

- LASA-läkemedel förvaras inte bredvid varandra i läkemedelsskåpet
- begränsning av urvalet (t.ex. endast en styrka av morfininjektion)
- endast den mängd lösning som ska administreras ska dras upp i spruta
- dokumentera ALLTID opioidplåstrets appliceringsställe (t.ex. höger arm), appliceringsdatum och bytesdag, och ta alltid bort det gamla plåstret innan du applicerar ett nytt
- schemalägg plåsterbytet till bastudagar (ta bort det gamla plåstret före bastun och applicera ett nytt plåster efter bastun)
- programmering av smärtpumpar endast av sjukskötare/läkare
- en kund som behandlas med opioider bör alltid ha läkemedel mot förstoppning på listan

Riskien hallinta

- LASA-lääkkeitä ei säilytetä vierekkäin lääkekaapissa
- valikoiman rajaaminen (esim. morfiini-injektioista vain yhtä vahvuutta)
- Ruiskuun ainoastaan annettavaksi tarkoitettu määrä lääkeluosta
- kirjaa AINA opioidilaastarin laittopaikka (esim. oikea käsivarsi), laittopäivä ja vaihtopäivä, ja poista aina vanha laastari ennen kuin lisäät uuden
- kipulaastarin vaihdon ajoittaminen saunapäiville (vanha pois ennen saunaa ja uusi laastari saunan jälkeen)
- Kipupumppujen ohjelmointi vain sairaanhoitajat/lääkärit
- opioidia saavan asiakkaan listalle kuuluu aina ummetuslääke

Märkning av läkemedelssprutor

- Medicinsprutor måste ALLTID märkas på lämpligt sätt.
- Vikten av märkning betonas när den som bereder läkemedlet och den som administrerar det är olika personer, och när flera läkemedel som administreras med sprutor ges samtidigt.
- Förtryckta etiketter, som kan beställas från partiaffär, underlättar märkningsprocessen.
- Etiketten fästs på SPRUTAN, inte på nåleskydden.

Lääkeruiskujen merkitseminen

- Lääkeruiskut tulee **AINA** merkitä asianmukaisesti
- Merkitsemisen tärkeys korostuu, kun lääkkeen käyttökuntoon saattaja ja antaja ovat eri ja kun annetaan useita ruiskuun vedettyjä lääkkeitä samanaikaisesti
- Merkintää nopeuttaa valmiit tarrat, joita voi tilata tukkuliikkeestä
- Tarra kiinnitetään **RUISKUUN**, ei neulansuojaan

Märkning av läkemedelssprutor

Lääkeruiskujen merkitseminen

ADDEX-MAGNESIUMSULFAATTI 246 mg/ml	Droperidoli mg/ml	Labetaloli mg/ml	Oksikodoni mg/ml	Rokuroni mg/ml	Kalsiumglubionaatti
Adrenaliini mg/ml	Efedriini mg/ml	Lidokaiini mg/ml	Oksikodoni Oxanest 10 mg/ml	Sisatrakuuri mg/ml	Ketoprofeeni
Alfentaniili mg/ml	Etilefriini mg/ml	Metoprololi mg/ml	Oksitosiini mg/ml	S-Ketamiini mg/ml	Levosimendaani
Amiodaron mg/ml	Fentanyyli mikrog/ml	Midatsolaami mg/ml	Ondansetroni mg/ml	Suksametoni mg/ml	Deksmedetomidiini Dexdor
Atropiini mg/ml	Fenyyliefriini mg/ml	NaCl mg/ml	Oxynorm 10 mg/ml	Tiopentaali mg/ml	Milrinoni Primacor 1 mg/ml
Deksametasoni mg/ml	Furosemidi mg/ml	Neostigmiini-Glykopyroni mg/ml	Petidiini mg/ml	Fentanyyli mg/ml	Protamiini Protam. sulf 10 mg/ml
Diatsepaami mg/ml	Glykopyrroni mg/ml	Nimodipiini mg/ml	Propofoli mg/ml	PARASETAMOLI	Glyseryylinitraatti Nitro mg/ml
Dopamiini mg/ml	Hepariini mg/ml	Noradrenaliini mg/ml	Remifentaniili mg/ml	Morfiini mg/ml	Traneksaamihappo mg/ml
		Novorapid mg/ml			Etomidatti mg/ml

Dosering av opioid oral lösning

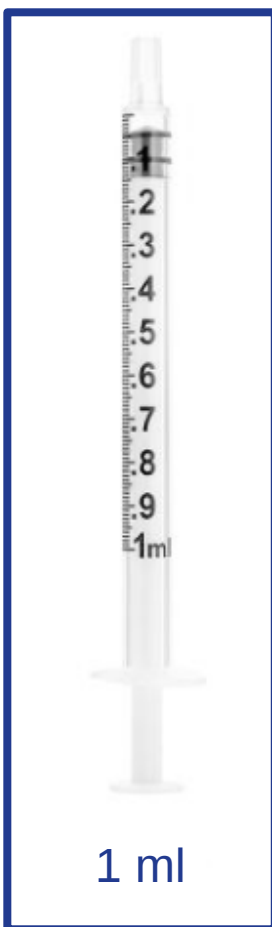
Opioidi oraaliliuosten annostelu

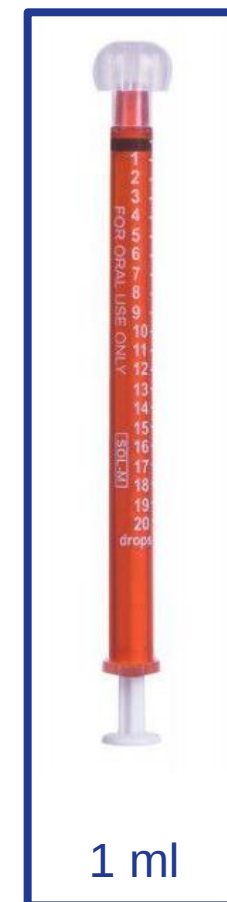

Förebyggande av medicineringsfel

Läkityspoikkeamien ehkäisy

RISKILÄÄKE
Kaksoistarkasta
RISKLÄKEMEDEL
Dubbelkontrollera

**Hur känner du igen
andningspåverkan som har
orsakats av opioider?**

**Kuinka tunnistat
hengityslaman, joka johtuu
opioideista?**

Andningspåverkan

Progressiv process

- Andningsfrekvens eller/och volym minskar
- Respons på ökad koldioxid försämras
- Respons på hypoxi försämras
- Tungan och struphuvudet blir slappa
- Andningen blir oregelbunden
- andningsstop

Vaikutus hengitykseen

Etenevä prosessi

- Hengitystaajuus tai/ja kertatilavuus laskee
- Vaste kohonneelle hiilidioksidille heikkenee
- Vaste hypoksialle heikkenee
- Kieli ja kurkunpää veltostuvat
- Hengitys muuttuu epäsäännölliseksi
- Hengityspysäys

Andningspåverkan

- Ökad somnolens förutser andningsinsufficiens
- Vanlig sömn påverkar också
- Sömnapnepatienter speciellt känsliga
- Smärta ökar andningsfrekvensen och därför ska opioider doseras noggrant
- **Åtgärder:**
 - **Ge syre och stöd andningen!**
 - **Soita 112**
 - Naloxon

Vaikutus hengitykseen

- Lisääntynyt uneliaisuus ennakoi hengityksen vaikutusta
- Normaali uni vaikuttaa myös
- Uniapeapotilaat erityisen herkkiä
- Kipu lisää hengitystaajuutta, jonka vuoksi opioidia pitää annostella tarkasti
- **Toimenpiteet:**
 - **Anna happea ja tue hengitystä!**
 - **Soita 112**
 - Naloksoni

**Läkemedelsbehandling vid
palliativ vård och vård i livets
slutskede på grundläggande nivå
-anvisning**

**Lääkehoito palliatiivisessa ja
saattohoidossa perustasolla -
toimintaohje**

Anvisningens syfte

- förtydliga arbetsfördelningen mellan hemsjukhuset och de arbetsenheter som vårdar kunden
- öka klient- och patientsäkerheten
- säkerställa att palliativ vård genomförs i rätt tid och kundorienterat
- att styra säkerheten vid behandling med högriskläkemedel

Toimintaohjeen tarkoitus

- selkeyttää työnjakoa kotisairaalan ja asiakasta hoitavien työyksiköiden välillä
- asiakas- ja potilasturvallisuuden lisääntyminen
- palliativisen hoidon oikea-aikainen asiakaslähtöinen toteuttaminen
- korkean riskin lääkevalmisteilla toteutettavan hoidon turvallisuuden ohjaaminen

Anvisningens innehåll

- Ansvar och arbetsfördelning
- Utbildning, introduktion och tillståndspraxis i fråga om läkemedels-behandling
- Beredskap i enheter
- Läkemedelsbehandling kortfattat
- Versamhetsmodell
- Hemsjukhusets och palliativa centrets verksamhet och konsultationspraxis
- LiSa
- Narkotikabokföring

Toimintaohjeen sisältö

- Vastuut ja työnjako
- Lääkehoidon koulutus-, perehdytys- ja lupakäytännöt
- Varautuminen yksiköissä
- Lääkehoito lyhyesti
- Toimintamallit
- Kotisairaalan ja palliatiivisen keskuksen toiminta ja konsultointikäytännöt
- LiSa
- Huumausaine kirjanpito

I enheternas planer för läkemedelsbehandling ska samarbetet med hemsjukhuset och praxis för palliativ vård och vård i livets slutskede i fråga om läkemedelsbehandling beskrivas.

Yksiköiden lääkehoitosuunnitelmissa kuvataan kotisairaalan kanssa tehtävä yhteistyö ja palliativisen ja saattohoidon käytänteet lääkehoidon osalta.

Ansvar och arbetsfördelning - Läkare

Den läkare som ansvarar för vården av arbetsenhetens kunder:

- kunderna har en korrekt upprättad vårdplan för livets slutskede
- beslut om vård i livets slutskede har fattats och remisser till hemsjukhuset är gjorda
- läkemedelsordinationer dokumenteras proaktivt och entydigt.

Hemsjukhusets läkare

- ansvarar för att planera krävande palliativ smärtbehandling (bl.a. läkemedelsdoserare) och palliativ seder

Vastuut ja työnjako - Lääkärit

Työyksikön asiakkaiden hoidosta vastaava lääkäri

- Asiakkaila on asianmukaisesti laadittuna hoitosuunnitelma elämän loppuvaiheeseen
- Saattohoitopäätökset ja lähetteet kotisairaalan on tehty.
- Lääkemääräykset kirjataan ennakoivasti ja yksiselitteisesti.

Kotisairaalan lääkäri

- Vastaa vaativan palliativisen kivunhoidon (mm. lääkeannostelijat) ja palliativisen sedaation suunnittelusta.

Ansvar och arbetsfördelning – Vårdpersonal 1/3

Hemsjukhusets sjukskötare

- påbörja smärtbehandling och sätta in en s.c.-kanyl (privata socialvårdsenheter)
- programmera och påbörja läkemedelsbehandling med CADD-pumpar samt handleda och stödja arbetsenhetens personal i användningen av pumpen
- vid behov leverera kundspecifika subkutana smärtstillande läkemedel i ampuller till arbetsenheten, likaså eventuella andra s.c.-läkemedel

Vastuut ja työnjako – hoitohenkilöstö 1/3

Kotisairaalan sairaanhoitaja

- Aloittaa kivunhoidon ja pistää s.c.-kanyylin (*yksityiset sosiaalihuollon yksiköt*)
- Ohjelmoi ja aloittaa CADD-pumpuilla toteutettavan lääkehoidon ja ohjaa ja tukee työyksikön henkilöstöä pumpun käytössä
- Toimittaa tarvittaessa työyksikköön asiakaskohtaisen s.c.-annosteltavan kipulääkkeen ampulleissa, samoin mahdolliset muut s.c.-annosteltavat lääkkeet

Ansvar och arbetsfördelning – Vårdpersonal 2/3

Arbetsenhetens vårdpersonal

- delta i utbildningar och uppdatera sin egen kompetens inom palliativ vård och vård i livets slutskede
- genomföra av läkare ordinerad läkemedelsbehandling i enlighet med instruktioner och det egna tillståndet för läkemedelsbehandling, observera läkemedelsbehandlingens effekter och rapportera förändringar i kundens tillstånd till läkare och hemsjukhuset

Vastuut ja työnjako – hoitohenkilöstö 2/3

Työyksikön hoitohenkilökunta

- osallistuu koulutuksiin ja päivittää omaa osaamistaan palliatiivisesta ja saattohoidosta
- toteuttaa lääkärin määräämää lääkehoitoa ohjeiden ja oman lääkehoitoluvan mukaisesti, havainnoida lääkeshoidon vaikutuksia ja raportoida asiakkaan voinnissa tapahtuvista muutoksista lääkärille ja kotisairaalaan

Ansvar och arbetsfördelning – Vårdpersonal 3/3

- iaktta särskild noggrannhet och följa den praxis som anges i planen för läkemedelsbehandling vid genomförande av läkemedelsbehandling med opioider. **Dubbelkontroll är för riskläkemedel en obligatorisk del av läkemedelsadministreringen.**
- dokumentera genomförandet av läkemedelsbehandlingen i kundens journal i enlighet med arbetsenhetens/organisationens anvisningar, samt fylla i de lagstadgade uppgifterna på narkotikauppföljningskortet.

Vastuut ja työnjako – hoitohenkilöstö 3/3

- noudattaa erityistä huolellisuutta ja lääkehoitosuunnitelmaan kirjattuja toimintatapoja toteutettaessa lääkehoitoa opioideilla. **Kaksoistarkastus on riskilääkkeillä pakollinen osa lääkkeenantoa.**
- dokumentoi lääkehoidon toteuttaminen asiakkaan tietoihin työyksikön/organisaation ohjeiden mukaan, sekä täyttää lakisääteiset tiedot huumausaineiden seurantakortille

Ansvar och arbetsfördelning – Enhetens ansvarspersoner 1/2

Sjukskötare som ansvarar för läkemedelsbehandlingen vid arbetsenheten

- ger introduktion för personalen på den egna arbetsenheten i genomförandet av krävande läkemedelsbehandling (narkotika och HCl, s.c.-administrering av narkotika)
- ansvarar för att ta emot praktiska prestationer i krävande läkemedelsbehandling från arbetsenhetens närvårdare.

Vastuut ja työnjako – yksikön vastuuhenkilöt 1/2

Työyksikön lääkeshoidosta vastaava sairaanhoitaja

- Perehdyttää oman työyksikön henkilöstön vaativan (huumausaineet ja PKV, huumausaineen annostelu s.c.) lääkeshoidon toteuttamiseen
- Vastaa työyksikön lähihoitajien vaativan lääkeshoidon näyttöjen vastaanottamisesta

Saattohoidosta vastaava henkilö:

- Toimii yhteyshenkilönä palliativisten ja saattohoitovastaavien verkostossa ja vie tietoa saattohoidosta omaan yksikköön

Ansvar och arbetsfördelning – Enhetens ansvars- personer 2/2

Person som ansvarar för vården i livets slutskede:

- Fungerar som kontaktperson i nätverket av ansvariga personer för palliativ vård och vård i livets slutskede och förmedlar information om vård i livets slutskede till sin egen enhet.

Vastuut ja työnjako – yksikön vastuuhenkilöt 2/2

Saattohoidosta vastaava henkilö:

- Toimii yhteyshenkilönä palliativisten ja saattohoitovastaavien verkostossa ja vie tietoa saattohoidosta omaan yksikköön

Ansvar och arbetsfördelning – närchef

- **Arbetsenhetens närmaste chef**
- säkerställer att personalen har tillräcklig kompetens för att genomföra högklassig palliativ vård och vård i livets slutskede
- säkerställer att det i arbetsskiftet finns tillräckligt med personal utbildad i läkemedelsbehandling, med rätt att administrera N-läkemedel både oralt och subkutant
- arbetsenhetens plan för läkemedelsbehandling innehåller en beskrivning av verksamhetsmodeller och ansvar i fråga om vård i livets slutskede
- utser en person (närvårdare) som ansvarar för vården i livets slutskede och en sjukskötare som ansvarar för läkemedelsbehandlingen vid arbetsenheten.

Vastuut ja työnjako – esihenkilö

Työyksikön esihenkilö

- Varmistaa, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen laadukkaan palliativisen ja saattohoidon toteutukseen
- Työvuoroissa on riittävästi lääkehoitoon koulutettua henkilöstöä, jolla on oikeus annostella myös N-lääkkeitä sekä suun kautta että ihonalaisesti
- Työyksikön lääkehoitosuunnitelmassa on kuvattu saattohoitoon liittyvät toimintamallit ja vastuut.
- Nimeää työyksiköstä saattohoidosta vastaavan henkilön (lähihoitaja) ja lääkeshoidosta vastaavan sairaanhoitajan.

Utbildning, introduktion och tillståndspraxis i fråga om läkemedelsbehandling

- För att få delta i genomförandet av läkemedelsbehandling krävs examen inom social- eller hälsovård och studier i läkemedelsbehandling som minst motsvarar kompetenskraven för närvårdare
- säkerställande av kompetens
- Tilläggsutbildning till krävande läkemedelsbehandling
- Läkemedelstillstånd underteckande av läkare
- Följ instruktionerna i LOVE-handboken.

Lääkehoidon koulutus-, perehdytys- ja lupakäytännöt

- Lääkehoidon toteuttamiseen osallistumisen edellytyksenä on sosiaali- tai terveydenhuollon tutkinto ja vähintään lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavat lääkehoidon opinnot
- Osaamisen varmistaminen
- Lisäkoulutus vaativaan lääkehoitoon
- Lääkeluvat lääkärin allekirjoittamana
- Noudatetaan LOVE-käsikirjan ohjeita

Närvårdarens skild tillstånd att administrera narkotika injektioner sc

- en närvårdare kan få ett särskilt tillstånd för beredning och injicering av narkotikainjektioner inom palliativ vård och vård i livets slutskede.
- Rekommendationen är att alla enheter som vårdar palliativa patienter har beredskap att vid behov genomföra smärtbehandling parenteralt med s.c.-injektioner, i alla arbetsskift!

Lähihoitajan erillislupa annostella huumausaineläkkeitä injektioina sc

- lähihoitaja voi saada erillisluvan huumausainetta sisältävien injektoiden valmisteluun ja pistämiseen palliatiivisessa- ja saattohoidossa
- Suositus on, että kaikissa palliatiivisia potilaita hoitavissa yksiköissä olisi valmius toteuttaa kivunhoito tarvittaessa parenteraalisesti s.c.-pistoksilla, kaikissa työvuoroissa!

Närvårdarens skild tillstånd att administrera narkotika injektioner sc

- En närvårdare bör ha genomfört grundläggande tillstånd för läkemedelsbehandling (LOP och KIPU1) och tillstånd för krävande läkemedelsbehandling (HCI, samt praktiska prestationer i s.c.-injektioner)
- Dessutom bör den anställda genomföra utbildningshelheten ”Närvårdares injektionstillstånd för narkotiska preparat s.c.” i Laatuportti
- Anställda hos privata tjänsteproducenter kan genomföra kursen på portalen i Laatuportti, som är avsedd för externa aktörer inom organisationen

Lähihoitajan erillislupa annostella huumausainelääkkeitä injektioina sc

- Lähihoitajalla tulee olla suoritettuna hyväksytysti lääkehoidon peruslupa (LOP ja KIPU1) sekä vaativan lääkehoidon lupa (PKV, sekä näytöt s.c. pistöksistä).
- Lisäksi työntekijän tulee suorittaa Laatuportissa oleva koulutuskokonaisuus ”Lähihoitajan N-pistoslupa”
- Yksityisten palveluntarjoajien työntekijät voivat suorittaa kurssin Laatuportin portaalissa, joka on tarkoitettu organisaation ulkoisille toimijoille

Närvårdarens skild tillstånd att administrera narkotika injektioner sc

- upprepade (5) praktiska prestationer
 - i administrering av narkotiska läkemedel i form av injektioner
 - administrering av tilläggsdoser via en subkutan kanyl
 - ifyllning av lagstadgad narkotikabokföring
- Tillstånd för administrering av tilläggsdoser med en läkemedelsdoserare kan beviljas när den anställda har deltagit i närutbildning om smärtpumpar.
- Hemsjukhuset och palliativa centret ansvarar för introduktionen i läkemedelsbehandling med smärtpumpar vid dessa utbildningar.

Lähihoitajan erillislupa annostella huumausaineläkkeitä injektioina sc

- Toistetut (5) hyväksytyt näytöt:
 - huumausainelääkkeiden antamisesta injektiona,
 - lisäännoksen antamisesta ihonalaisen kanyylin kautta
 - lakisääteisen huumausainekirjanpidon täyttämisestä.
- Lupa voidaan myöntää lisäännoksen antamiseen lääkeannostelijalla, kun työntekijä on osallistunut läsnäolo koulutukseen kipupumpuista.
- Kotisairaalan ja palliatiivinen keskus vastaavat kipupumpuilla toteutettavan lääkehoidon perehdyttämisestä näissä koulutustilaisuuksissa.

Behörighet att ge narkotikainjektioner sc

- **Tilläggsutbildning och ett särskilt tillstånd samt allmän, kund- och läkemedelsspecifik introduktion** krävs för genomförande av parenteral läkemedelsbehandling med HCl-läkemedel och narkotiska läkemedel som beskrivs i denna anvisning:
 - behandling med narkotiska läkemedel i form av subkutana injektioner
 - administrering av tilläggsdoser av HCl-läkemedel eller narkotiskt läkemedel subkutant med en läkemedelsdoserare (PCA-pump) och administrering av tilläggsdoser av narkotika via en subkutan kanyl.

Pätevyys antaa n-injektioita sc

- **Lisäkoulutus ja erillislupa sekä yleis-, asiakas- ja lääkekohtainen perehdytys** on edellytys tässä toimintaohjeessa kuvatun parenteraalisen PKV- ja huumausainelääkehoidon toteuttamiseen:
 - huumausainelääkehoidon toteuttaminen ihonalaisina injektioina
 - PKV- tai huumausainelääkkeen lisäannoksen antaminen ihonalaisesti lääkeannostelijalla (PCA-pumppu) ja huumausaineen lisäannoksen antaminen subkutaanikanyylin kautta

Webkurssens innehåll

≡ HCI-läkemedel och narkotika

Lesson

≡ Smärtbehandling

Lesson

≡ Opioider

Lesson

- PCA-pumpor och smärtekassetter

≡ Farliga situationer i samband med läkemedelsbehandling

Lesson

≡ Riskläkemedel

Lesson

≡ Opioider som riskläkemedel

Lesson

≡ Symtombehandling hos döende patient (palliativ vård och terminalvård)

Lesson

Verkkokurssin sisältö

≡ PKV-lääkkeet ja huumausaineet

Lesson

≡ Kivunhoito

Lesson

≡ Opioidit

Lesson

- PCA-pumput ja kipukasetit

≡ Lääkehoidon vaaratapahtumat

Lesson

≡ Riskilääkkeet

Lesson

≡ Opioidit riskilääkkeenä

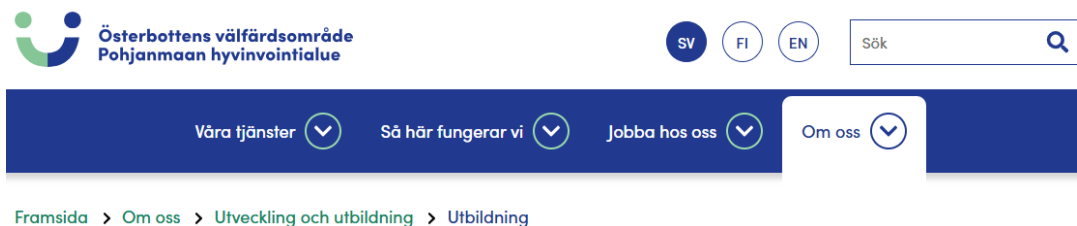
Lesson

≡ Kuolevan potilaan oireiden hoito (palliativinen hoito ja saattohoito)

Lesson

Var kan jag hitta kursen?

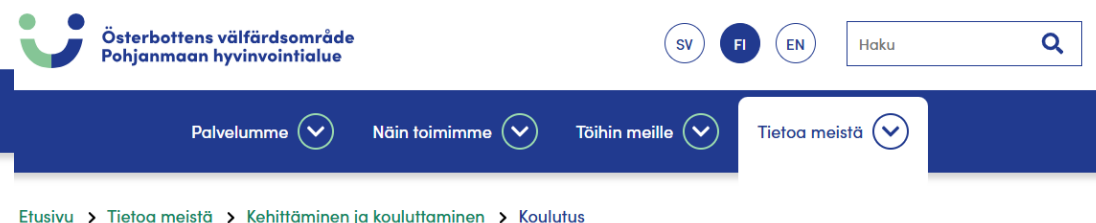

- [Österbottenvälfärdsområde – Utbildning](#)

[Till Laatuportti >](#)

- Du skall [registrera dig](#) som användare före du kan ta del av våra online-utbildningar.
- Utbildningen är kostnadsfritt!

Mistä kurssi tulee löytymään?

- [Pohjanmaan hyvinvointialue – Koulutus](#)

[Laatuporttiin >](#)

- Sinun tulee rekisteröityä käyttäjäksi, ennenkuin voit osallistua verkkokoulutuksiimme.
- Kurssi on ilmainen

Beredskap för vård i livets slutskede vid enheter för hemvård och serviceboende

- Identifiering av nära förestående död och behovet av palliativ vård
- Riktlinjer i vården och en vårdplan som har upprättats i tid
- läkare bör ta ställning till övergången till palliativ vård, dokumentering
- Läkemedelsordinationer bör göras proaktivt
- Läkemedlets tillgänglighet

Varautuminen elämän loppuvaiheen hoitoon kotihoidon ja palveluasumisen yksiköissä

- Lähestyvän kuoleman ja palliativisen hoidon tarpeen tunnistaminen
- Ajoissa tehty hoitolinjaukset ja hoitosuunnitelma
- Lääkäriin kannanotto palliativiseen hoitoon siirtymisestä, kirjaukset
- Lääkemääräykset ennakoivasti
- Lääkkeen saatavuus

Personalens kompetens inom läkemedelsbehandling säkerställs så att tillräcklig smärtbehandling vid vård i livets slutskede kan genomföras utan dröjsmål även under kvällar och helger.

Henkilökunnan läkehoidon osaamisesta huolehditaan siten, että riittävä kivunhoito voidaan saattohoitotilanteessa toteuttaa myös iltaisin- ja viikonloppuisin viivytyksettä.

Även om vårdansvaret har överförs till hemsjukhuset, är avstånden långa och det kan bli onödigt lång väntetid för adekvat smärtbehandling, om man blir tvungen att vänta på hemsjukhuset varje gång läkemedel ska administreras.

Vaikka hoitovastuu olisi siirtynyt kotisairaalalle, ovat välimatkat pitkiä ja viive asianmukaisen kivunhoidon antamiselle voi olla tarpeettoman pitkä, jos kotisairaalaa joudutaan odottamaan jokaiseen lääkkeenantotilanteeseen!

Beredskap för vård i livets slutskede vid enheter för serviceboende

- Vid en enhet för serviceboende inom socialvården kan man med stöd av [68 § i läkemedelslagen](#) inrätta ett begränsat läkemedelsförråd för gemensamt bruk avsedda för klienternas oförutsedda och akuta behov av medicinering samt för sådana situationer där en redan konstaterad sjukdom eller ett redan konstaterat tillstånd hos en klient förvärras och kräver snabb läkemedelsbehandling.
- till exempel övergång till vård i livets slutskede utanför tjänstetid
- Inom service för äldre i Österbottens välfärdssområdets region rekommenderas att man upprätthåller begränsade läkemedelsförråd, eftersom de tryggar en högklassig vård i livets slutskede i rätt tid, då de läkemedel som är avsedda för vård i livets slutskede alltid finns tillgängliga vid enheten.

Varautuminen elämän loppuvaiheen hoitoon palveluasumisen yksiköissä

- Sosiaalihuollon palveluasumisen yksikköön voidaan [Läkelain 68§](#) nojalla perustaa yhteiskäyttöinen rajattu lääkevarasto asiakkaiden ennakkoimattomia ja äkillisiä lääkitystarpeita varten sekä sellaisia tilanteita varten, joissa asiakkaan tiedossa oleva sairaus tai tila pahenee ja edellyttää nopeaa lääkehoitoa
- **esimerkiksi saattohoitoon siirtyminen virka-ajan ulkopuolella.**
- Pohjanmaan hyvinvointialueen alueella ikääntyneiden palveluissa suositellaan ylläpidettävän rajattuja lääkevarastoja, koska ne turvaavat laadukkaan ja oikea-aikaisen saattohoidon, kun saattohoitoon tarkoitettu lääkkeet ovat aina saatavilla yksikössä.

Verksamhetsmodell för arbetsenheten som har ett begränsat läkemedelsförråd

- Perorala opioider i första hand om den boende kan äta och dricka
- Transdermal dosering som ett alternativ om underhuds fett finns kvar
- Personalens kompetens inom läkemedelsbehandling bör säkerställas så att det även under kvällar och helger finns personal på plats som har rätt att administrera läkemedel som klassificeras som narkotika i form av subkutana injektioner
- Från det begränsade läkemedelsförrådet 0–4(7) dygn (länga helger beaktas)
- Därefter i första hand med personligt recept (perorala preparat), eller om s.c.-läkemedelsbehandling behövs längre tid, konsulteras hemsjukhuset
- Om det ser ut som att det finns utmaningar i genomförandet av behandlingen, har enheten rätt att kontakta hemsjukhuset. Denna rätt har även skötarna.

Toimintamalli työyksikköön, jossa rajattu lääkevarasto

- Suun kautta annettavat opioidit ensi linjassa, jos syö ja juo
- Transdermaalinen annostelu vaihtoehto, jos asiakkaalla on jäljellä ihonalaista rasvakudosta.
- Henkilökunnan lääkehoidon osaamisesta huolehditaan siten, että myös ilta- ja viikonloppuna on paikalla henkilöstöä, jolla on oikeus antaa huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä ihon alaisina pistoksina
- Rajatusta lääkekaapista 0-4 (7) vrk (huomioitu pitkät pyhät)
- Tämän jälkeen ensisijaisesti henkilökohtaisella reseptillä (suun kautta annosteltavat valmisteet) tai jos s.c.-lääkehoitoa tarvitaan pidempään, konsultoidaan kotisairaala.
- Jos näyttää siltä, että hoidon toteutuksessa on haasteita, on yksiköllä oikeus ottaa yhteyttä kotisairaalaan. Tämä oikeus on myös hoitajilla

Verksamhetsmodell för arbetsenheten som har ett begränsat läkemedelsförråd

- Om den boende är patient hos hemsjukhuset, får han eller hon även läkemedel därifrån
- Praxis för det begränsade läkemedelsförrådet och granskning av rutiner:
 - T.ex. kontroll av lagret alltid på torsdagar för att **säkerställa att alla läkemedel räcker över helgen**
 - **Anskaffning och beredskap av läkemedel** (ansvar i fråga om t.ex. upprätthållande av lagret) har tydligt dokumenterats i enhetens plan för läkemedelsbehandling och i planen för läkemedelsbehandling för det begränsade läkemedelsförrådet
- Vid problem kan hemsjukhuset ALLTID konsulteras
- Oanvända och föråldrade läkemedel returneras till sjukhusapoteket eller ett öppenvårdsapotek (klientens personliga läkemedel)

OBS! Fram till slutet av 2025, varefter välfärdsområdet ansvarar för avfallshanteringen i sina egna enheter

Toimintamalli työyksikköön, jossa rajattu lääkevarasto

- Mikäli asukas on kotisairaalan potilaana, hän saa myös lääkkeet sieltä
- Rajatun lääkevaraston toimintatavat ja rutiinien tarkistaminen:
 - Esim. varaston tarkistaminen aina torstaisin, jotta **varmistutaan** siitä, että **viikonlopun yli riittää kaikkia lääkkeitä**
 - **lääkkeiden hankinta ja ennakointi** (vastuut esim. varaston ylläpidossa) kirjattu selkeästi yksikön lääkehoitosuunnitelmaan ja rajatun lääkevaraston lääkehoitosuunnitelmaan
- Ongelma tilanteissa voidaan AINA konsultoida kotisairaala
- Käyttämättömät ja vanhentuneet lääkkeet palautetaan sairaala-apteekkiin tai avohuollon apteekkiin (asiakkaan henkilökohtaiset lääkkeet)

HUOM! Hyvinvointialueen yksiköistä 2025 loppuun asti, jonka jälkeen jätehuolto siirtyy hyvinvointialueen vastuulle

Verksamhetsmodell för arbetsenheten som EJ har ett begränsat läkemedelsförråd

- Perorala opioider i första hand på recept, om den boende kan äta och dricka
- I andra hand även injicerbart läkemedel på recept, om vårdansvaret inte ligger hos hemsjukhuset
- Personalens kompetens inom läkemedelsbehandling bör säkerställas så att det även under kvällar och helger finns personal på plats som har rätt att administrera läkemedel som klassificeras som narkotika i form av subkutana injektioner
 - Detta förutsätter att närvårdare, utöver att ha genomfört LOVE:s HCI-del, läkemedelsräkningar och KIPU1, får ytterligare introduktion i uppföljning av förbrukning och säker dosering av narkotika
- Vid problem kan hemsjukhuset ALLTID konsulteras.

Toimintamalli työyksikköön, jossa EI rajattu lääkevarasto

- Suun kautta annettavat opioidit ensisijaisesti reseptillä, jos syö ja juo
- Toissijaisesti myös pistettävä lääke reseptillä, jos hoitovastuu ei ole kotisairaalalla
- Henkilökunnan lääkehoidon osaamisesta huolehditaan siten, että myös ilta- ja viikonloppuna on paikalla henkilöstöä, jolla on oikeus antaa huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä ihon alaisina pistoksina
 - tämä edellyttää lähihoitajilta LOVE:n PKV-osuuden, lääkelaskujen ja KIPU1 suorittamisen lisäksi lisäperehdytystä huumausaineiden kulutusseurantaan ja turvalliseen annosteluun.
- Ongelma tilanteissa voidaan AINA konsultoida kotisairaala

Verksamhetsmodell när den boende som kund hos hemsjukhuset

- Hemsjukhuset kan leverera hela ampuller till enheten i situationer där kunden är hemsjukhusets kund. Enheten ska då ha ett separat låst skåp dit endast personal med rätt att administrera narkotiska läkemedel (även särskilt s.c.-tillstånd) har tillträde.
- Ampullerna levereras i kundens namn
- Tillsammans med ampullerna följer ett uppföljningskort som returneras till hemsjukhuset
- Uppföljningskortet fylls i enligt kraven i narkotikaförordningen
- Hemsjukhuset ger introduktion i dosering, dubbelkontroll och uppföljning av förbrukning av narkotika
- Arbetsenhetens närmaste chef ansvarar för att säkerställa att uppföljningen av narkotikaförbrukningen är ändamålsenlig innan förbrukningskortet returneras och utreder eventuella brister i uppföljningen av förbrukningen

Toimintamalli, kun asukas kotisairaalan asiakkaana

- Kotisairaala voi toimittaa ampulleja kokonaisina yksikköön tilanteissa, joissa asiakas on kotisairaala asiakas. Yksikössä tulee tällöin olla erillinen lukittu kaappi, johon pääsy on vain huumausainelääkkeiden antamiseen oikeutetulla henkilöstöllä (myös s.c. erillislupa)
- Ampullit toimitetaan asiakkaan nimellä
- Ampullien mukana seuraa seurantakortti, joka palautetaan kotisairaalaan.
- Seurantakortti täytetään huumausaineista annetun asetuksen vaatimusten mukaisesti.
- Kotisairaala perehdyttää huumausaineiden annostelun, kaksoistarkastuksen ja huumausainekulutusseurannan.
- Työyksikön esihenkilönvastuulla on varmistaa huumausainekulutusseurannan asianmukaisuus ennen kulutuskortin palautusta ja selvittää mahdolliset puutteet kulutusseurannassa.

Verksamhetsmodell när den boende som kund hos hemsjukhuset

- Personalens kompetens inom läkemedelsbehandling bör säkerställas så att det även under kvällar och helger finns personal på plats som har rätt att administrera läkemedel som klassificeras som narkotika i form av subkutana injektioner
 - Detta förutsätter att närvårdare, utöver att ha genomfört LOVE:s HCI-del, läkemedelsräkningar och KIPU1, får ytterligare introduktion i uppföljning av förbrukning och säker dosering av narkotika
 - Hemsjukhuset ger introduktion för personalen vid enheten för serviceboende i genomförandet av den läkemedelsbehandling som hemsjukhuset ansvarar för
- Vid problem kan hemsjukhuset ALLTID konsulteras
- Samma sak gäller för andra läkemedel än narkotika, med undantag av bokföringsskyldigheten.

Toimintamalli, kun asukas kotisairaalan asiakkaana

- Henkilökunnan lääkehoidon osaamisesta huolehditaan siten, että myös ilta- ja viikonloppuna on paikalla henkilöstöä, jolla on oikeus antaa huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä ihon alaisina pistoksina
 - tämä edellyttää lähihoitajilta LOVE:n PKV-osuuden, lääkelaskujen ja KIPU1 suorittamisen lisäksi lisäperehdytystä huumausaineiden kulutusseurantaan ja turvalliseen annosteluun.
 - Kotisairaala perehdyttää palveluasumisen yksikön henkilöstön kotisairaalan vastuulle kuuluvan lääkehoidon toteutukseen
- Ongelma tilanteissa voidaan AINA konsultoida kotisairaala
- Muiden kuin huumausainelääkkeiden osalta toimitaan samoin, pois lukien kirjanpito velvoite

Verksamhetsmodell inom hemvården

- Inom hemvården kan ansvaret för att genomföra läkemedelsbehandlingen ligga hos den anhöriga, hemvården eller hemsjukhuset.
- **Om läkemedelsansvaret enligt servicebeslutet ligger hos en anhörig, kan hemvården inte genomföra läkemedelsbehandling ens i undantagsfall.**
- För palliativa kunder hos hemsjukhuset rekommenderas att i hemvårdens servicebeslut ange att i situationer, där en anhörig sköter läkemedelsbehandlingen men av någon anledning inte kan genomföra läkemedelsbehandlingen, kan läkemedelsbehandlingen tillfälligt genomföras också inom hemvården med den anhörigas samtycke.
- Om läkemedelsansvaret enligt servicebeslutet ligger hos hemvården, genomför hemvårdens personal läkemedelsbehandling inom ramen för sina läkemedelstillstånd, även i fråga om palliativa ordinationer (t.ex. läkemedelsbehandling som genomförs peroralt eller med läkemedelsplåster).

Toimintamalli kotihoidossa

- Kotihoidossa lääkehoidon toteuttamisen vastuu voi olla omaisella, kotihoidolla tai kotisairaalalla.
- **Jos lääkevastuu on palvelupäätökseen kirjattu omaiselle, ei kotihoito voi toteuttaa lääkehoitoa edes poikkeustilanteessa.**
- Palliatiivisille, kotisairaalan asiakkaille suositellaan kirjattavaksi kotihoidon palvelupäätökseen, kirjaus että tilanteissa, joissa omainen hoitaa lääkehoidon, mutta on jostain syystä estynyt lääkehoitoa toteuttamaan, voidaan lääkehoito omaisen suostumukselle toteuttaa väliaikaisesti myös kotihoidossa.
- Jos lääkevastuu on palvelupäätöksessä kirjattu kotihoidolle, toteuttaa kotihoidon henkilöstö lääkehoitoa lääkehoitolupiensa puitteissa, myös palliatiivisten määräysten osalta (esim. suun kautta, tai lääkelaastareilla toteutettava lääkehoito).

Verksamhetsmodell inom hemvården

- I regel måste även den behandling som hemsjukhusets läkare har ordinerat genomföras vid vårdenheten, förutsatt att enhetens personal har de läkemedelstillstånd som krävs för att genomföra behandlingen.
- Hemsjukhuset ansvarar för genomförandet av mer krävande, tillståndspliktig läkemedelsbehandling, som enheterna, t.ex. inom hemvården, saknar kompetens/erfarenhet att genomföra, t.ex. krävande smärtlindring (t.ex. CADD-pumpar).
- Även inom hemvården bör tillräcklig kompetens säkerställas även i fråga om den läkemedelsbehandling med narkotika som genomförs i form av subkutana injektioner.

Toimintamalli kotihoidossa

- Pääsääntöisesti myös kotisairaalan lääkärin määräämä hoito on toteutettava hoitavassa yksikössä, kunhan yksikön henkilöstöllä on vaadittavat lääkeluvat hoidon toteuttamiselle.
- Kotisairaala vastaa vaikeammasta luvanvaraisesta lääkehoidon toteutuksesta, jota yksiköissä esim. kotihoidossa ei ole kykyä/kokemusta toteuttaa, esim. vaativa kivunlievitys (esim. CADD-pumput).
- Myös kotihoidossa tulisi varmistaa riittävä osaaminen myös huumausaineilla ihonalaispistoksia toteutettavan lääkehoidon osalta.

Läkemedel som hemsjukhuset ansvarar för

- Läkemedel för krävande läkemedelsbehandling med HCI-läkemedel och narkotiska läkemedel under hemsjukhusperioden (injicerbara HCI-läkemedel och narkotiska läkemedel, läkemedelsdoserare) och tillhörande tillbehör levereras till enheten via hemsjukhuset
- **Arbetsenhetens egen personal ansvarar för doseringen**
- **Medicineringen är alltid kund- och vårdplansspecifik**, och läkemedel samt tillbehör levereras via hemsjukhuset i klientens/patientens namn.
- Extra läkemedel förvaras inte vid enheter för hemvård eller boendeservice (med undantag av begränsade läkemedelsförråd).

Kotisairaalan vastuulle kuuluvat lääkkeet

- Kotisairaajakson aikaiset vaativan PKV- ja huumausainelääkehoidon lääkkeet (injektiomuotoiset PKV- ja huumausainelääkkeet, lääkeannostelijat) ja niihin tarvittavat tarvikkeet toimitetaan asumispalveluyksikköön tai kotihoitoon kotisairaalan kautta, jos työyksikössä ei ole rajattua lääkevarastoa (palveluasuminen).
- **Annostelusta vastaa työyksikön oma henkilöstö.**
- **Lääkitys on aina asiakas- ja hoitosuunnitelmakohtainen**, ja lääkkeet ja tarvikkeet tulevat kotisairaalan kautta asiakkaan/potilaan nimellä.
- Ylimääräisiä lääkkeitä ei säilytetä kotihoiton tai asumispalveluiden yksiköissä (pois lukien rajatut lääkevarastot).

Narkotika läkemedel

- Hemsjukhuset levererar injicerbara narkotiska läkemedel till enheten i **ampuller** i enlighet med patientens vårdplan.
 - Efter bedömning kan hemsjukhuset även leverera färdigberedda sprutor (undantag!)
- Arbetsenhetens personal drar upp det smärtstillande läkemedlet i spruta enligt kundens gällande läkemedelsordination.
 - Ampuller är av engångstyp → överblivet läkemedel förstörs genast efter öppnandet och bokförs som mättningsförlust.
- Läkemedel som ingår i vårdperioden förvaras vid behov i ett låst läkemedelsskåp vid en enhet för åtskilda från klienternasegna läkemedel, försedda med klientens namn.
- För de narkotikaampuller som levereras av hemsjukhuset bör arbetsenheterna ha ett separat låsbart skåp i ett läkemedelsrum eller motsvarande låst utrymme, helst med passerkontroll, till vilket endast sådan personal som har rätt att ge och hantera narkotika har tillträde

Huumausaineeksi luokitellut lääkkeet

- Kotisairaala toimittaa injektio- ja infuusiomuotoiset huumausainelääkkeet yksikköön potilaan hoitosuunnitelman mukaisesti **ampulleissa**.
 - Harkinnan mukaan kotisairaala voi toimittaa yksiköihin ruiskut myös valmiiksi vedettynä. (poikkeus!)
- Työyksikön henkilöstö annostelee kipulääkkeen ruiskuun asiakkaan voimassa olevan lääkemääräyksen mukaisesti.
- Ampullit ovat kertakäyttöisiä eli ylijäänyt lääke hävitetään heti avaamisen jälkeen ja kirjataan mittatappioksi.
- Hoitojaksoon kuuluvat lääkkeet säilytetään tarvittaessa yksikössä lukitussa lääkekaapissa erillään asiakkaiden omista lääkkeistä, asiakkaan nimellä varustettuna.
- Kotisairaalan toimittamia huumausaineampulleja varten työyksiköissä tulee olla lääkehuoneessa tai vastaavassa lukitussa, mieluiten kulunvalvonnan alaisena olevassa tilassa erillinen lukittava kaappi, johon on pääsy ainoastaan sellaisella henkilöstöllä, jolla on oikeus antaa ja käsitellä huumausaineita.
- Tarpeettomaksi jääneet/ylimääräiset lääkkeet palautetaan (kulutuskortteineen) kotisairaalaan, joka huolehtii lääkejätteiden hävitettäväksi toimittamisesta

Narkotikabokföring

- Narkotikabokföringen är lagstadgad
- Förbrukningen följs upp förpackningsspecifikt
- Hemsjukhuset levererar kundspecifikt tillsammans med läkemedlet en tom kopia/kopior av det förpackningsspecifika förbrukningskortet för ifrågavarande läkemedel till enheten för boendeservice eller hemvård.
- En skötare inom hemvården eller vid en enhet för boendeservice/yrkesutbildad person inom socialvården med utbildning i läkemedelsbehandling dokumenterar de doser av narkotiska läkemedel som har administrerats till kunden på kopian av det förbrukningskort som har levererats av hemsjukhuset.
- Den ifyllda kopian av förbrukningskortet returneras till hemsjukhuset.
- Hemsjukhusets läkare undertecknar de ifyllda narkotikaförbrukningskortet innan de returneras till sjukhusapoteket.

Huumausainekirjanpito

- Huumausaine kirjanpito on lakisääteistä
- Pakkauskohtainen kulutusseuranta
- Kotisairaala toimittaa lääkkeen mukana asumispalvelu- tai kotihoidon yksikköön asiakaskohtaisesti tyhjän kopion/kopioita ko. lääkkeen pakkauskohtaisesta kulutuskortista.
- Kotihoidon tai asumispalveluyksikön hoitaja/lääkehoitoon koulutettu sosiaalihuollon ammattihenkilö kirjaa asiakkaalle annetut huumausainelääkeannokset kotisairaalan toimittamaan kulutuskorttikopioon
- Täytetty kulutuskortin kopio palautetaan kotisairaalaan.
- Kotisairaalan lääkäri allekirjoittaa täytetyt huumausaineiden kulutuskortit ennen niiden palauttamista sairaala-apteekkiin.

Huumausainekirjapito

[illegible]

Mobila sjukhuset – LiSa

- jourmässig vård till kundens hem eller serviceboende i en situation där kunden i annat fall skulle åka/remitteras till jouren.
- Kontakt via LiSa-telefonen, fr.o.m. 2.1.2025 möjligt även via nödcentralen eller jourhjälp
- Kan också användas i situationer där symtombehandling behövs för en kund som inte har ett beslut om palliativ vård eller vård i livets slutskede och arbetsenheten tillfälligt saknar personal med tillräckliga rättigheter att genomföra läkemedelsbehandling.
 - Dessutom bl.a. diagnostik och behandling av akuta infektioner och olycksfall.
- I brådskande situationer kan man dessutom komma överens med hemsjukhuset om arbetsfördelningen

Liikkuva sairaala - LiSa

- päivystyksellinen hoiton asiakkaan kotona tai palveluasumisessa, tilanteessa, jossa asiakas muussa tapauksessa lähtisi/lähetettäisiin päivystykseen.
- Kontakti ensisijaisesti LiSa-puhelimeen, 2.1.2025 alkaen mahdollista myös hätäkeskuksen tai päivystysavun kautta.
- Voidaan hyödyntää myös tilanteessa, jossa oirehoitoa tarvitaan asiakkaalle, jolle ei ole tehty palliatiivista tai saattohoitopäätöstä ja työyksikössä ei ole tilapäisesti saatavilla henkilöstöä, jolla on riittävät oikeudet toteuttaa lääkehoitoa.
 - Lisäksi mm. akuuttien infektioiden, tapaturmien diagnostiikka ja hoito.
- Lisäksi kiiretilanteissa kotisairaalan kanssa voidaan sopia työnjaosta

Mobila sjukhuset – LiSa

VIKTIGT ATT BEAKTA:

- I det norra området är LiSa verksamt endast kvällstid.
- I det mellersta området finns verksamhet 24/7.
- I det södra området är verksamheten tills vidare inte igång. Eventuell kontakt sker direkt med prehospital akutsjukvård.
- Det finns verksamhet 24/7 i samband med ambulans
 - hjälp kan ges med smärtlindring nattetid till palliativa patienter, t.ex. om man har utmaningar/problem med smärtpumpen vid enheterna eller i patientens hem.

Liikkuva sairaala - LiSa

HUOMIOTAVAA:

- Pohjoisella alueella LiSa toimii vain iltaisin.
- Keskisellä alueella on toimintaa 24/7.
- Eteläisellä alueella toiminta ei toistaiseksi ole käynnissä. Mahdolliset kontaktit suoraan ensihoitoon.
- Toimintaa on 24/7 ambulanssin yhteydessä
 - Voidaan antaa apua kivunlievitykseen yöllä palliatiivisille potilaille, esim. jos on haasteita/ongelmia kipupumpun kanssa yksiköissä tai potilaan kodissa

Kriterier för att inkludera hemsjukhuset i genomförandet av vården av kunden

- Kunden bör ha ett **vårdbeslut** – palliativ vård eller vård i livets slutskede
- Beslutet bör dokumenteras i klient- eller patientjournalen, liksom en "ordination" på att patienten blir patient hos hemsjukhuset, t.ex. i fråga om mer krävande smärtbehandling (smärtpump, flera läkemedelskombinationer)
- Beslutet fattas och dokumenteras av den medicinskt ansvariga läkaren vid enheten
- Patienten kan läggas till på hemsjukhusets lista när patienten inte längre kan ta den orala lösningen eller när depotplåstret inte längre ger önskad effekt och serviceboendet saknar tillräcklig kompetens för att genomföra smärtbehandling parenteralt

Kriterit kotisairaalan mukaan tuloon asiakkaan hoidon toteutukseen

- Asiakkaalle tulee olla tehtynä **hoitopäätös** - palliativinen tai saattohoito
- Päätös on dokumentoitava asiakas- tai potilaskertomukseen, samoin kuin "määräys" siitä, että potilas tulee kotisairaalan potilaaksi esim. vaikeampien kivunhoitojen osalta (kipupumppu, useita lääkeyhdistelmiä).
- Päätöksen tekee ja kirjaa yksikön lääketieteellisessä vastuussa oleva lääkäri
- Potilas voidaan laittaa kotisairaalan listalle, kun potilas ei enää pysty ottamaan suun kautta annosteltavaa liuosta tai depotlaastari ei enää tuota toivottua vaikutusta ja palveluasumisessa ei ole riittävää osaamista toteuttaa kivunhoitoa parenteraalisesti.

Verksamhetsmodell när hemsjukhuset är inkluderad i genomförandet av vården av kunden

- Den ordinerade läkemedelsbehandlingen genomförs i första hand av enheten (med beaktande av läkemedelstillstånd)
- Behandlingen kan påbörjas enligt anvisningar från ett begränsat läkemedelsförråd även vid privata socialvårdsenheter (se [7.1.](#))
- Om vårdenhetens egna skötare inte har rätt att administrera läkemedel, kan hemsjukhuset tillfälligt genomföra smärtbehandlingen. Om det behövs mer krävande smärtbehandling, såsom start av smärtpump eller intravenös behandling, överförs ansvaret för smärtbehandling till hemsjukhuset vid sen palliativ vård eller vård i livets slutskede
- Smärtplåster byts av enhetens personal eller hemvården

Toimintamalli, kun kotisairaala mukana hoidon toteutuksessa

- Määrätyn lääkehoidon toteuttaa ensisijaisesti yksikkö (lääkeluvat huomioiden).
- Hoito voidaan aloittaa ohjeiden mukaisesti rajatusta lääkevarastosta myös yksityisissä sosiaalihuollon yksiköissä (ks. 7.1.)
- Jos hoitoyksikön omilla hoitajilla ei ole oikeutta lääkkeen antamiseen, kotisairaala voi tilapäisesti toteuttaa kivunhoidon.
- Jos tarvitaan vaativampaa kivunhoitoa, kuten kipupumpun käynnistämistä tai suonensisäistä hoitoa, vastuu kivunhoidosta myöhäispalliativisessa tai saattohoitovaiheessa siirtyy kotisairaalle.
- Kipulaastarin vaihdot hoitaa yksikön henkilökunta tai kotihoito.

Konsultationspraxis med hemsjukhuset

- Hemsjukhuset erbjuder konsultationsstöd för både skötare och läkare: skötare-skötare och läkare-läkare
- **Hemsjukhuset står till förfogande som stöd för personalen**, t.ex. om personalen är osäker, t.ex. vid beräkning av läkemedel, ovisshet om symtom på smärta/ångest vid terminalvård osv. Videosamtal kan vidareutvecklas för detta ändamål
- Vid dubbelkontroll kan videosamtal användas, t.ex. vid nattskift. I första hand sker dubbelkontrollen dock inom den egna enheten!
- **I första hand konsulteras hemsjukhuset och palliativa centret inom det egna området**

Konsultointi käytännöt kotisairaalaan

- Kotisairaala tarjoaa konsultaatiotukea sekä hoitajille että lääkäreille: hoitaja-hoitaja ja lääkäri-lääkäri.
- **Kotisairaala on käytettävissä henkilökunnan tukena**, esim. jos henkilökunta on epävarma esim. lääkkeiden laskemisessa, epätietoisuudessa kivun/ahdistuksen oireista terminaalihoidossa jne. Videopuheluita voidaan kehittää edelleen tähän tarkoitukseen.
- Kaksoistarkastuksessa voidaan esimerkiksi yövuorossa hyödyntää videopuhelua. Ensisijaisesti kaksoistarkastus kuitenkin oman yksikön sisällä!
- **Ensisijaisesti konsultoidaan oman alueen kotisairaala ja palliatiivista keskusta.**

Palliativa centret

- Kan kontaktas från enheter t.ex.
 - vid frågor om symtombehandling och för stöd i beslut om palliativ vård/vård i livets slutskede.
 - om patienten har en dödlig sjukdom och en svår psykosocial situation
 - start av smärtpumpsbehandling
- Enhetens läkare kan också få konsultationsstöd
- Ingen remiss behövs för professionellt konsultationsstöd per telefon, men i andra patientfall (t.ex. besök) behövs en remiss.

Palliatiivinen keskus

- Voidaan ottaa yksiköistä yhteyttä esim.
 - jos kysyttävää oireiden hoidosta ja jos he haluavat tukea palliatiivista/ saattohoitoa koskevien päätösten tekemisessä
 - jos potilaalla on kuolemaan johtava sairaus ja vaikea psykososiaalinen tilanne
 - Kipupumppujen aloitukset
- Yksikön lääkäri voi saada konsultaatiotukea
- Ammattilaisten puhelinkonsultaatiotukeen ei tarvita lähetettä, mutta muissa potilastapauksissa (esim. käynnit) tarvitaan lähete.

Tilläggsutbildningar på kommande

- Oppiportti: Palliatiivinen hoito (på finska)

Tulevia täydennys- koulutuksia koulutuksia

- Oppiportti: Palliatiivinen hoito

Välmående genom livet. Hyvinvointia läpi elämän.

Jenni Isotalo | jenni.isotalo@ovph.fi | 040 6325851

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue